

ข้อมูลวันดินโลก 5 ธันวาคม

จุดเริ่มต้นของ “วันดินโลก 5 ธันวาคม”

แนวคิดการจัดตั้งวันดินโลก เริ่มขึ้นเมื่อปี 2545 ในวาระที่สหภาพวิทยาศาสตร์ทางดินนานาชาติ หรือ IUSS (International Union of Soil Science) ร่วมกับการพัฒนาที่ดินเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมดินโลกที่กรุงเทพมหานคร ซึ่งในครั้งนั้น กรมพัฒนาที่ดินได้นำพระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ในเรื่องการพัฒนาที่ดินมาจัดแสดง ทำให้ IUSS ประจักษ์ในพระปรีชาสามารถและซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณที่ได้ทรงศึกษาค้นคว้าวิธีการจัดการดินและแก้ไขปัญหาทรัพยากรดินเพื่อให้เกษตรกรอยู่ดีกินดี จึงมีแนวความคิดจะเสนอให้วันที่ 5 ธันวาคมของทุกปี ซึ่งเป็นวันคล้ายวันพระราชสมภพ เป็นวันดินโลก เพื่อให้เป็นสัญลักษณ์ของการแสดงออกถึงความตระหนักในบทบาทอันสำคัญยิ่งของทรัพยากรดินที่มีต่อสิ่งมีชีวิต และร่วมกันดูแลรักษาเพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืน

ต่อมาเมื่อวันที่ 16 เมษายน 2555 พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตรพระราชทานพระบรมราชวโรกาสให้ผู้บริหารสหภาพวิทยาศาสตร์ทางดินนานาชาติ ผู้แทนกรมพัฒนาที่ดิน และผู้แทนสมาคมดินและปุ๋ยแห่งประเทศไทยเข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาททูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายรางวัลนักวิทยาศาสตร์ดินเพื่อมนุษยธรรม (The Humanitarian Soil Scientist) เป็นพระองค์แรกของโลก เพื่อสดุดีพระเกียรติคุณให้เป็นที่ประจักษ์ถึงวิสัยทัศน์และพระราชกรณียกิจเกี่ยวกับการพัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรดินอย่างยั่งยืน และในโอกาสเดียวกัน ผู้บริหารสหภาพวิทยาศาสตร์ทางดินนานาชาติได้ขอพระราชทานให้วันที่ 5 ธันวาคม ของทุกปีเป็นวันดินโลก ซึ่งสำนักงานที่ปรึกษาการเกษตรต่างประเทศประจำกรุงโรม กรมพัฒนาที่ดิน และสมาคมดินและปุ๋ยแห่งประเทศไทย ร่วมกันผลักดันเรื่องวันดินโลกในเวทีระดับนานาชาติจนสามารถเสนอเข้าสู่ที่ประชุมองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) และองค์การสหประชาชาติได้ในที่สุด และเมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2556 ณ ที่ประชุมสมัชชาสหประชาชาติ สมัยสามัญที่ 68 ได้มีมติรับรองสองวาระสำคัญที่ไทยเป็นผู้เสนอ ได้แก่

1. วันที่ 5 ธันวาคมของทุกปีเป็นวันดินโลก (World Soil Day) และ
2. ปี 2558 เป็นปีดินสากล (International Year of Soils 2015)

ซึ่งมีผลให้วันดินโลกได้รับการบรรจุในปฏิทินปฏิบัติงานขององค์การสหประชาชาติอย่างเป็นทางการ โดยตั้งแต่ปี 2557 เป็นต้นมา ประเทศสมาชิกองค์การสหประชาชาติต่างก็พร้อมกันจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรดินในวันดินโลก 5 ธันวาคม

นับตั้งแต่มีการประกาศรับรองวันดินโลก 5 ธันวาคม เมื่อปี 2557 เป็นต้นมา เอฟ เอ โอ โดยกลุ่มสมัชชาความร่วมมือทรัพยากรดินโลก หรือ Global Soil Partnership: GSP ได้จัดกิจกรรมวันดินโลกเป็นประจำทุกปี เพื่อให้เป็นวาระในการสื่อความสำคัญของทรัพยากรดินให้เป็นที่รับทราบในวงกว้าง ไม่จำกัดอยู่เพียงแต่กลุ่มของนักวิชาการหรือเกษตรกรเท่านั้น ด้วยเล็งเห็นว่า ทรัพยากรดินมีความเกี่ยวข้องกับวงจรชีวิตประจำวันของมนุษย์ทุกคน เพราะมนุษย์ใช้ดินเป็นแหล่งอาหาร เป็นที่ตั้งของบ้านเรือน ร้านค้า โรงงานอุตสาหกรรม แหล่งน้ำ เป็นวัตถุดิบสำหรับสิ่งก่อสร้างและสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ ฯลฯ และดิน เมื่อถูกใช้ประโยชน์โดยปราศจากการดูแลรักษาอย่างเหมาะสมแล้ว จะเกิดความเสื่อมโทรม ไม่สามารถฟื้นฟูให้กลับมาสนองประโยชน์ให้แก่มนุษย์ได้ในระยะเวลาอันสั้น ทั้งนี้ ในการจัดกิจกรรมวันดินโลก GSP จะกำหนดหัวข้อหลักการจัดงานแต่ละปีโดยคัดเลือกประเด็นสำคัญที่ต้องการผลักดันให้เกิดข้อสรุปหรือผลกระทบเพื่อตอบสนองต่อสถานการณ์สิ่งแวดล้อมของโลก

ในส่วนของประเทศไทย คณะรัฐมนตรีมีมติมอบหมายกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกรมพัฒนาที่ดิน เป็นหน่วยงานหลักจัดกิจกรรมเฉลิมฉลองเป็นประจำทุกปี

2545

- กรมพัฒนาที่ดินจัดนิทรรศการแสดงพระราชดำริด้านดินในการประชุม World Congress of Soil Science ที่กรุงเทพฯ
- IUSS ประจักษ์ในพระปรีชาสามารถ มีแนวคิดเสนอวันที่ 5 ธันวาคม เป็นวันดินโลก

2555

- กรมพัฒนาที่ดิน สมาคมดินและปุ๋ยแห่งประเทศไทย และ IUSS เข้าเฝ้าฯ เพื่อทูลเกล้าฯ ถวายเหรียญรางวัล “นักวิทยาศาสตร์ดินเพื่อมนุษยธรรม”
- ขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้วันที่ 5 ธันวาคม เป็นวันดินโลก
- สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จฯ เป็นองค์ประธานในงานเฉลิมพระเกียรติ “นักวิทยาศาสตร์ดินเพื่อมนุษยธรรม” ที่สยามพารากอน

2556

- กรมพัฒนาที่ดิน ร่วมกับสำนักงานที่ปรึกษาการเกษตรต่างประเทศ ประจำกรุงโรม เสนอวาระ “วันดินโลก” สู่ที่ประชุม FAO

20 ธันวาคม 2556

- UN ประกาศรับรองวันที่ 5 ธันวาคมของทุกปีเป็น “วันดินโลก”

2557

- เฉลิมฉลองวันดินโลกอย่างเป็นทางการครั้งแรก พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร โปรดเกล้าฯ ให้พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา เสด็จฯ แทนพระองค์ อัญเชิญพระราชดำรัสพระราชทาน เนื่องในการเฉลิมฉลองวันดินโลกอย่างเป็นทางการครั้งแรก ณ สำนักงานใหญ่องค์การสหประชาชาติ นครนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา

การประชาสัมพันธ์วันดินโลก ปี 2566

- เว็บไซต์และ facebook fanpage วันดินโลกประเทศไทย
  - เว็บไซต์ : <http://worldsoilday.ddd.go.th/>
  - facebook fanpage : คำค้น " World Soil Day วันดินโลก"
  - #WorldSoilDay #วันดินโลก #ดินดีน้ำ สมบูรณ์ก็อยู่คู่ชีวิต

#soilandwaterasourceoflife

- ตราสัญลักษณ์ของวันดินโลก
  - GSP ได้กำหนดตราสัญลักษณ์ของวันดินโลก 5 ธันวาคม ซึ่งเผยแพร่ให้ทุกประเทศใช้ในการประชาสัมพันธ์และจัดงาน (ยกเว้นการใช้เพื่อแสวงหาผลกำไร) โดยสามารถดาวน์โหลดได้ที่ <https://www.fao.org/world-soil-day/campaign-materials/en/>

วันดินโลก ปี 2566

งานวันดินโลกปี 2566 Global Soil Partnership (GSP) กำหนดหัวข้อหลักการจัดงานในชื่อ “Soil and Water: a source of life” เน้นความสำคัญของทรัพยากรดินและน้ำในภาคการเกษตร ซึ่งดินและน้ำ

มีความสัมพันธ์เชื่อมโยง และเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ดินดีจะส่งผลต่อคุณภาพน้ำ ในขณะที่เดียวกัน น้ำที่สะอาดจะส่งผลต่อสุขภาพดินที่ดี การปกป้องดูแลทรัพยากรดินและน้ำให้มีความยั่งยืนจะช่วยให้เกิดความมั่นคงทางอาหาร ความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ รวมทั้งคุณภาพชีวิตของมนุษย์และสัตว์ โดยมี Key messages ดังนี้

1. ดินและน้ำเป็นทรัพยากรที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต

- ดินและน้ำเป็นรากฐานของกระบวนการผลิตอาหาร ระบบนิเวศ และสุขภาพที่ดีของมนุษย์ การสร้างความตระหนักถึงบทบาทที่สำคัญของดินและน้ำ จะทำให้เกิดการร่วมมือกันปกป้องทรัพยากรอันมีค่านี้เพื่อคนรุ่นหลัง
- การกร่อนดินและการอัดตัวของดินทำลายความสามารถในการกักเก็บ การระบาย และการกรองน้ำ เพิ่มความเสี่ยงในการเกิดน้ำท่วม ดินถล่ม และพายุฝุ่น/ทราย
- ดินและน้ำเป็นตัวกลางให้ธาตุอาหารในดินส่งผ่านไปยังพืชเพื่อใช้ในการเจริญเติบโต
- ดินสุขภาพดีมีบทบาทสำคัญในการกรองและกักเก็บน้ำ
- 70% ของปริมาณน้ำจืดบนโลก ถูกนำมาใช้ในการผลิตภาคเกษตรในพื้นที่เกษตรน้ำฝน ซึ่งครอบคลุม 80% ของพื้นที่เกษตรทั้งหมด และผลิตอาหารมากกว่าครึ่งหนึ่งของการผลิตอาหารทั่วโลก ดังนั้น ระบบดังกล่าวจำเป็นต้องใช้มาตรการการจัดการความชื้นในดินที่มีประสิทธิภาพสูงสุด

2. ดินและน้ำเป็นทรัพยากรที่มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด จำเป็นต้องมีการจัดการแบบบูรณาการ

- สุขภาพของดินมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดกับน้ำ ทั้งในเชิงคุณภาพและปริมาณ
- การจัดการดินอย่างยั่งยืนจะทำให้มีน้ำเพียงพอสำหรับการเกษตร
- ดินสุขภาพดี จะอุดมไปด้วยอินทรีย์วัตถุซึ่งมีบทบาทสำคัญในการกักเก็บน้ำและความชื้นของดิน
- การใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ การส่งเสริมการใช้ปุ๋ยและยาฆ่าแมลงอย่างยั่งยืน การจัดการระบบชลประทานและระบายน้ำที่เหมาะสม และการติดตามระดับความเค็มของดินและน้ำใต้ดิน ล้วนมีความสำคัญต่อแนวปฏิบัติทางการเกษตรที่ยั่งยืน
- การจัดการดินอย่างยั่งยืนเป็นกุญแจสำคัญในการเพิ่มผลิตภาพน้ำในระบบชลประทาน

3. แนวทางการจัดการดินและน้ำที่ไม่เหมาะสม จะส่งผลต่อการกร่อนดิน ความหลากหลายทางชีวภาพของดิน ความอุดมสมบูรณ์ของดิน และปริมาณและคุณภาพของน้ำ

- การขาดแคลนน้ำเป็นเหตุให้ดินสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ ขณะเดียวกัน กระบวนการยูโทรฟิเคชันและการชะละลายจากการทำการเกษตร ทำให้แหล่งน้ำสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพเช่นกัน
- การใช้ปุ๋ยและยาฆ่าแมลงที่ไม่เหมาะสม ไม่เพียงแต่จะส่งผลร้ายต่อคุณภาพดินและน้ำ แต่ยังทำลายสุขภาพของมนุษย์และระบบนิเวศอีกด้วย

- การชลประทานและการระบายน้ำที่ไม่ดี เป็นหนึ่งในสาเหตุหลักที่ทำให้เกิดกระบวนการสะสมเกลือในดิน
- ระดับน้ำทะเลที่สูงขึ้น ทำให้เกิดการสูญเสียที่ดิน และเสี่ยงต่อการเกิดการสะสมเกลือและโซเดียมในดิน ซึ่งส่งผลกระทบต่อการผลิตภาคการเกษตร

4. การอนุรักษ์ดินและน้ำช่วยในการปรับตัวและบรรเทาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

- การจัดการดินและน้ำที่มีประสิทธิภาพ ทำให้ที่ดินมีความทนทานและได้รับความเสียหายน้อยลง เมื่อเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติอย่างรุนแรง เช่น ภัยแล้ง น้ำท่วม และพายุฝุ่น/ทราย
- การจัดการดินและน้ำแบบบูรณาการ ช่วยส่งเสริมระบบนิเวศบริการ ที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ สัตว์ และพืช รวมทั้งช่วยเพิ่มความยืดหยุ่นของระบบนิเวศ
- ดินสุขภาพดีจะทำหน้าที่เป็นแหล่งกักเก็บคาร์บอน โดยดูดซับก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ในบรรยากาศกักเก็บลงสู่ดิน ช่วยในการปรับตัวและบรรเทาผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

กลุ่มแผนงานความร่วมมือกับต่างประเทศ

กองแผนงาน

กรมพัฒนาที่ดิน

โทร. 1760 ต่อ 1377

ผู้จัดทำข้อมูล